

Liini Enel: tulü tulõ tuust, ku olõ-i midägi tetä

Kae lk 2

Ootsingu Enno pildi saast aastagast Eestin

Kae lk 3

Kuis tsiga kinnikülmänu oja pääle vangi jäi

Kae lk 4

Oodõtas Hindätiidmise avvohinna kandidaato

2012. aastagast and Võro Instituut latsiaiuulõ, koolõlõ ja kultuuriasotuisilõ, -ütisüisile ja -seltsele vällä Hindätiidmise avvohinda, mink mõtõ om hoita võrokösõs olõmist avvo seen.

Timmahavvagi saa egaüts ette säädi Vana-Võromaa latsiaia, kooli ja/vai kultuuriasotusõ, -ütisüse, kiä huul mi paigapäälitsist väärtüisist kõgõ inämb. Avvohinna alospaprõ ja ülesäädmise vormi lõvväti Võro instituudi kodolehe wi.ee päält. Ettepanõgi pallõmi saata Võro instituuti aadrõssil Tarto 48, 65609 Võro vai e-postiga wi@

VÕRO INSTITUUT

Osola kodotütre ja noorõkotka tõukõkelkõga Lämmijärve pääl. Pühapäävä, 28. vahtsõaastakuul käve Osola rühmä kodotütre ja noorõkotka tõukõkelkõga Lämmijärve pääl. Pääle alostõdi Võhandu jõosuust, kon tii pääle jäi suur koprapesä. Säält tetti edimäne piätüs ja matkajuht kõnõl kopridõ elost. Lämmijärve pääle jõudõn uuriti kalamihi käest, kuis kalapüük lätt. Suurt kalaõnnõ silmä es paistu. Edesi võeti tsiht Salosaarõ pääle. Saar om 14 hektäri suur. Kunagi oll' säält talo, tuulõveski ja restoraan. Saar om innembi olnu ka tunnõt laagri-paik. Täambä om saarõ pääl hulga kormoraanõ, ka rästikit ollõv säält hulga. Saarõ ümbre uudistõdi kopridõ toimõndamisõ jälgi ja vannu kaitsõliine. Tagasitulõgi pääl naas tuiskama ja tuul oll' vasta. A huulmada tuust läts kelgumatk häste kõrda.

TERVE KRISTELLE jutt ja pilt

Muusõumi tegevä vastlapäävakombit tutvvas

Vana-Võromaa muusõumi näütäse vastlanädälil vastlapääväga kõüdetüid kombit. Põlva talorahvamuusõumi programmist saa ossa võtta 12.–16. radokuul. Säält kõnõldas pikembält vastkakombist, män-gitäs, peetäs võigõluisi, lastas liugu ja tetäs vastlahunni.

Lähemb teedüs kodolehe polvatalurahvamuseum.ee päält. Vastlapäävä programmi tege ka Mõnistõ muusõum 9., 12. ja 13. radokuul. Säält kõnõldas vannost ja täambädse päävä vastlapäävakombist. Opitäs, määndsit süü-ke süüdi vastlapääväl, kaias ka

tõisi rahvidõ vastlakombit. Mõnistõn kõnõldas viil tuust, kuis vastlapääväl meheleminekit ette arvati. Mängitäs ja meisterdedäs kah. Mõnistõ muusõumi kodolehekülj internetin om monistemuuseum.ee. Vastlapäävä programmi muusõummõn omma piletiga ja gruppõl tulõ hinnäst varrampa kirja panda.

UL

Vastlapääväl lastas liugu.

RAHMANI JANI PILT

Kahro Marek umaistutõdu mõtsa veeren. Tan, 14 aasta vannuidsi pedäjiide man käü tä märgotaman.

RAHMANI JAN

Kahro Marek om kiränik, kiä eläs Antsla küle all. Minevä nätäl sai tä uma raamadu «Kuradil on lapse nägu» iist Tammsaarõ preemiä. Kiränik esi jääs preemiä saamisõst kõnõldõn tasaligus: «Ma ei olõ jo midägi suurt viil kirutanuki...»

Ummõhtõgi omma lugõja Kahro Mareki raamadu häste vasta võtnu, preemjit om tä saanu varrampa kah, näütüses üleminevä aastaga Kangro-preemiä. «Kuradil on lapse nägu» om timä viies raamat. «Seo om järg eelmidsele raamatulõ,» seletäs tä. Raamadu sündmüse juhtusõ Lõuna-Eestin, kongi Põlva ja Kanepi vahel. «Jutt esi om põnõvik,

kriminaalluu muudu, a Põlva kandi luudus ja kultuur andva toolõ maiku manu,» kõnõlõs kiränik. Üts mutikõnõ, kiä om jutun tähtsä tegeläne, maa suul, kõnõlõs ka lõunaestsi kiilt. Kahro Marek ütles, et timäl om kirotamisõ man iks kõgõ hulga mõtlõmist. «Mõtõ tulõ kõgõpäält. Jaluta luudusõn, mõtlõ ja mõtlõ. Mõtlõminõ omgi kõgõ tähtsämb, perän ki-

rususlavva takan tulõ kaia, kuis nuu mõttõ paprõ pääle saava. Mullõ miildüs ka tekstiga mängi, tuu piät mitmõ kihiga olõma,» seletäs tä. Mõtlõmisõs om Kahro Marekil uma kotus – mõtsaviir kodo lähkül. Säält om illos mäekundikõnõ ja nuur, Mareki hindä kasuma pant mõts. Tan tulõva mõttõ, miä ka lugõjilõ meele perrä omma.

Raamat Võromaa kassist ilmu korea keelen

RAHMANI JAN

2016. aastagal eesti ja võro keelen ilmunu Laanõ Triinu latsiraamat «Vana katskinõ kass» ilmu no korea keelen. Taa om väikeisile latsilõ mõtõld raamat, kon kõnõldas lemmikeläjä ja ka inemise surmast.

«Ma püüdse taad raamatut kirotõn olla võimaligult universaalnõ ja ummõhtõ niipallo konkreetne, et raamat periselt latsilõ rassõl momendil lohust pakussi,» seletäs raamadu autor Laanõ Triinu.

Tuu takan, et raamat Eestist vällä sai ja no trükünumbroga 2000 Korean vällä tullf, om välläandja Päike ja Pilv. «Olõmi ainumanõ Eesti kirästüs, kiä tege kuuntüüd professionaalsõ tõlkmisõiguisi müügi agendiga,» seletäs Reinmaa Katrin kirästüisest. Perämädse katõ aastaga om agent Barrouilleti

Stephanie abiga müüdü kirästüse mitmõ raamadu tõlkmisõigusõ, noidõ hulgan Laanõ Triinu kassiraamadu uma. A raamadu võõran keelen vällätulõk käü ei kipõstõ. «Tõlkmisõiguisi müügist raamadu tõõsõn keelen vällätulõkini või minnä kats aastakka. Nii omgi koreaakeeline «Vana katskinõ kass» viil tõõnõ võõran keelen ilmunu raamat, mis mi kätte jõudnu om,» seletäs Reinmaa Katrin.

A mille korealasõ taad raamatut umma kiilde säädi tahtsõ? «Paistus, et eestläisi ja korealaisi elotunnõtusõn om midägi sarnast. Mõlõmba mi kirästüse sinnä müüdü raamadu kõnõlõsõ elost, vanas saamisõst ja surmast, a tegevä tuud helge ja kerge mooduga. Eestin ei olõ neo peris hariligu latsiraamatidõ teema. Mu jaos näütäs seo raamat, et ku kõnõlda lugu õkva süäimest, sis jõud tuu ka tõisi süämide sisse ja või

KIRÄSTÜSE «PÄIKE JA PILV» PILT

Raamadukaasõ kõrvuisi: «Vana katskinõ kass» korea keelen ja eesti/võro keelen.

trehvädä, et esiki peris uutmalda ilmanukan,» lõud välläandja Reinmaa Katrin. Raamadu om kujondanu kunstnik Pikkovi Anne ja ka koreaakeeline variants ilmu timä piltega.

Jutu autor Laanõ Triinu pidä tähtsäs, et latsiga õks inämb kõnõldasi: «Inemise, kõnõlgõ latsiga, lugõgõ latsilõ! Surmast ja elost ja kõgõst muust. Sõs või luuta, et näist kah inemise kassusõ,» ütles tä.

Vast saa segäne aig läbi

Segäne alostus om seol aastal olnu. Kõik olõs nigu segädüsen, tülün. Pensionääri saa-i täpsele arvo, kas tulõ naada määndsitki massõ mano masma, korõmbal puul avaldõdas mitmõlõ minist-rile umbusaldust, sõimõldas.

A ummõtõ omma lähembäl aol iin suurõ rõõmsa sündmüse. Pia tulõva olümpiämängu, midä peetäs maailma rahu nimel. Ja pia om käen ka Eesti Vabariigi 100. aastapäiv. Säänest ümärik-ku tähtpäivä tulõ-i kuigi sakõstõ ette.

Tuuperäst olnu hää, ku taa segäne aig nii kipõstõ ku võimalik läbi saanu. Et inemise saanu pidopääväl õnnõligu olla.

Juhan Liiv, kedä peeti hullus luulõtajas, unisf, et ütskõrd om Eesti riik. No, ku tä käen om ja mi nakkami timä juubõlit tähis-tämä, olnu mõistlik väikumba jagõlusõ kasvai kõrras är uhõhta. Ma kül looda, et taa segäne aig pia läbi saa.

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Molovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841
jan@umaleht.ee

Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee

Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivi.org@wi.ee

Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster,
latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegjum:

Tiia Allas, Külli Eichenbaum,
Aapo Ilves, Kaido Kama,
Ülle Kauksi, Rainer Kuuba,
Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee

Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee, tel 617 7717

Rumeeniä raport

Üten perrega mõnõs aos Rumeeniä päälliina Bukaresti tüüd tegemä kol-nu Võromaa miis EPLERI RAIN kiro-tas elost, tüüst ja mõttist puultõist tuhat kilomeitret lõuna puul.

7. kiri. Kala, tšukts ja mõistus

Tiidläse ollõv kimmäs ten-nü, et korõmba intellektiga tegeläne mõotas tuud, kinkal sama näütjä madalamb om. Pallo vast tiidvä luku tšukt-sist, kiä kaes läbi akvaariumi-klaasi kalla, kiä suud maigut-as. Mõnõ ao peräst nägevä kõrvalsaisja, et tšukts om naa-nu sammamuudu helüldä suud maigutama.

Mi perre elon olf vahtsõaastakuu keskpaigan suur muutus. Vanõmb poig lätš paiklikku latsiaida. Esä ja imä murõ olf suur, piaaigu stress tükse pääle. Kuis mi armsa võsukõnõ toimõ saa, ku kiäki saa-i sõnnagi arvo tuust, midä timä kõnõlõs, ja vasta-pite? Ütelt puult tahat jo usku, et sääne vällakutsõ saa õnnõ kasus tulla, tõsõst külest tulõ-va miilde inemiisi manitsusõ, et ärke latsõkõsõlõ liiga tekke. Esieräldisel kombõl om sisseelämine lannü väega laapsalõ. Ei olõ olnu jonmist, ikku ega vastamiilt hummo-gudsõ heränemise ja latsiaida

minegi pääle. Kodo tullõn kõnõlõs häätujolinõ Rasmus Kõu tuust, miä päivä tetti, ja ka tuust, mis aasõst nä oppaji-dõga kõnõlnu omma. Nä omma latsõ jutu perrä kõnõlnu nii hulgast aasõst, et ma ei suta kuigi usku, et nuu jutujamisõ omma ka periselt olnu. Arva, et innembä om tego latsõ fan-taasia viljuga. A mine sa tiia. Sõbra-tutva, kinka latsiaian käümisest kõnõlõmi, kūsüse edimädses: «Kuis tä säänd-sen võõran keskkunnan toimõ saa?» Ausa vastus om, et ega mi ei tiia. Tä om latsiaian jo ummapääd, vanõmbilda.

Ildaigu panni tähele üt-te põnõvat edesiminekit, miä mullõ seo jutu alostusõn kõnõldu luu miilde tõi. Lätsi poiga latsiaiaest kodo tuuma ja ku kokko saimi, näüdas tä mullõ uhkõlõ, et mõist rumeeniä keelen üteldä: ma olõ Ras-mus Kõu, ma olõ neli aastak-ka vana. A sis naas kõnõlõma rumeenlannast latsiaiaoppaja, kiä olf opnu sama jutu selges eesti keelen. Kae, seo olf üllä-tüs. Kül ligembän tulõvigun tulõ vällä, kumb om «kala» ja kumb «tšukts».

Räpinä vallavanõmb, in-nembä pikkä aigu Veriora valda juhtnu Liini Enel kõnõ-lõs elost vahtsõt muudu val-lan ja täämbädsä ao Eestin.

Kuimuudu om käümä län-nü tüü vahtsõn Meeksi, Räpinä ja Veriora valla kokkuminekiga tekkünün Räpinä vallon?

Segäüisi om ütsjago. Edimädsä via nakkasõ vällä tulõma, et mis üt-te ammõdi-juhti om pallo ja tõistõ vähä saanu.

A viko tulõ egäpääväelon niisama ette: inemise elon ja tüün. Tiidjämbä, kes omma egäsugutsit reformõ üle elänü, sovhoosõ ja mõtskundõ liitmi-i si ja lahutamiisi, nuu võiva iks üteldä, et üts reform ei jõvva läbi saia, ku vahtsõnõ pääle tulõ...

Midä saa suurõmb vald pa-rõmbalõ tetä ku väiku valla?

Ma looda, et mõnõ asä läävä valla jaos odavambas ja veidü-kese rohkõmb rahha jääse üle. Võtami näütüses teie remon-di. Ku meil om rohkõmb tüüd pakku, sis võiolla tulõ ka roh-kõmb tegijit ja tetä tahtjit. A ega ma tuun ka kimmäs ei olõ.

Mis om mi kandi ellojäämise võti?

Ettevõtja inemise. Hindäle tüükotussidõ luumine. Ja hää olõs, ku mi mõistas hinnada noid inemiisi, kiä periselt ette-võtja omma.

Ku pallo jõud valla valitsõ-mistõ Talnan tettävä poliitiga tuuli?

Mul om hää miil, et mi voli-kogon ei olõ riigikogo liikmit. Tulõmi uma kodovalla valitsõ-misõga esi toimõ, meile ei olõ vaia suurõmbit uudissit Talnast tuvva. Ku vaia, sis mi võimi uudissit esi sinnä viia, et kuis siin maapiirkunnan elo kääse. Ma toda katõ tooli säädüst kui-gi hääs ei kitä. Sis võissi tetä ka vastapite: vahepääl võissi vallavanõmba kävvä riigiko-gon istman ja sinnä teedüst veemän. Ma arva, et mi tulõssi toimõ külh.

Mi ei lasõ tan hinnäst suu-rõst poliitikast segädä, võta-mi uma eelarvõraha ja kaemi, kost mano saa, ja ku om mõnõ sõbra toetust vaia, sis kõnõlõ-mi kellegagi. Seletämi ja teemi hinnäst kuuldasvas ja arusaada-vas, et umilõ tegemiisile sää-

RAHMANI JANI PILT

Liini Enel.

düse tukõ saia.

Miä parhilla Eestin ülepää sünnüs? Millest tulõ inemiisi protestivaim uma riigi vasta? Plaanitas vabariigi aastapää-väl Lätti minnä ja...

Ullis lannüv! Olõ latsõn vanaimä-vanaesä man elänü. Ku mi sääl nelä-viiekeiste tül-lü lätsimi, sis mammi ütelf meile iks, et tülü tulõ tuust, et meil olõ-i midägi tetä. Vanaimä kõnõl tihtsäle ka sõaaost ja tuust, kuis timä uman vanan iän jõudsõ mõttõlõ, et pääle sõta, ku inemiisil olf muu vaiv ja hädä, es käüdä väega pallo naabridõga läbi, ehitedi umma elämist üles ja eleti iks umma ello.

Mul om tunnõ, et meil om täämbädsen Eesti riigin kats võimalust: kas meil om pallo hää elo, et mi inämb ei näe, mis mi ümbre sünnüs, vai om vastapite, kohegi poolõ riik nigu kreeni minemän vai vao-man. Mi tegelemi tähtsüseldä asjuga, nigu tuu, kes kellelegi midägi ütelf vai kes kelle pääle viltu kai.

Periselt ei olõ jo riigikogon sukugi rumala inemise, inäm-büs omma näist korgõmba ha-ridusõga ja pikäaolidsõ poli-i-tigu-kogõmusõga. Ainumanõ asi, millest ma nakka arvu saa-ma, om tuu, et vast nä ommaki jäänü õnnõ puhtas poliitikus. Ja müüda lätt seo, mis maa-piirkunnan vai üten hariligu tüülise perren egäpäävämurrõ ommava.

Arotõlõminõ alkoholiakt-siisi ümbre om jo peris hää. A ma kül ei näe, et õnnõ aksii-sega piäs riigikassat täütmä. Ja ma ei näe, et mul olõs nii hirmsalõ vaia Lätti sõita ollõ vai viina perrä. Ma iks mõtlõ

tuu pääle, et mul om rahha kohegi muialõ panda. Andkõ no mullõ mu kūsumine an-dis, a kas kõik, kes ti sinnä vooriti, olõti nii suurõ joodi-gu, et teile seo asi nii pallo kõrda lätt?

Ku pallo mõotas Räpinä valla ello tuu, et küländ lähkün omma naabri – Vinnemaa ja Lätti?

Eks taa iks mõotas. A ku mi tervet Euruupat kaemi, sis egäl puul om piirikau-bandus. Kävväs sääil, kon odavamb leib. Sama lugu om Soomõ-Vinnemaa piiri pääl, Austria-Tšehhi, mitmõsugud-sõ teenussõ, midä ostõtas. Hää aig olf meil 10–15 aastat tagasi, ku suumlasõ siia käve ja Soomõ riik pääst hiussit kaksõ, et näil alkoholiaktsiisi ei riigikassa ei tulõ. Siia-maa-ni kävväs jo Soomõst Talnahe hambit parandama, hiussit ja küüdsi lõikama.

Petseri mõo om jäänü hulga väikumbas, ku tä inne olf. Ar-va-da tuuperäst kah, et inemiisi toimõtulõk om tublistõ paranu.

Ja Lätiga om nii, et ku mi periselt mõtlõnu tuu pääle, mis Lätin sünnüs, ja kūsünü, määndse Lätin palga omma, sis Lätti palga ja hinnatasõ om võrdnõ tuuga, mis nimä tiinvä ja massa sutva. Hain paistus õks rohilidsõmb sääil, kon meid ei olõ.

Midä soovit rahvalõ vabarii-gi aastapääväs?

Et mi egäüts mõistnu umma ossa Eesti riigin. Et mi hinna-nu tuud, et meil om rahu.

Käve Ukrainan, viis aas-tat es olõ käünü sääil ja sis ma näi, ku vaesõs olf jäänü õnnõ üte piirkunna sõa peräst kõik rahvas. Ja ku sa näet är värske havva kotussõn, kost om 1000 kilomeitret sinnä, kon sõda kääse, sis jõud sullõ rahu väärtüs peräle. Et sul säänest hirmu ei olõ.

Tuuperäst pidänü meil olõma niipallo mõistust, et massa-i egäl puul tsuski. Latsõn üteldi meil, et «kes hähnä uundõ tiid, ku esi kõrval ei tsusi». Kainõt mõistust kõigi ummi naabri-dõga häste läbi saia. Tülütse-misest – kodotülüst, naabridõ tülüst, külätülüst, valla tülüst – ei võida mitte ütski. Ja ku esi tuuga toimõ ei tulõ, tulõ võtta läbikõnõlõja.

Küsse RAHMANI JAN

Põlva bussijaam om tühi ku tondiloss

Ei tiia, kas tuu tõisi kah sekä vai ütsindä minno, et Põlva bussijaaman ei olõ üt-tegi inemisehinge. Läätt nigu tühjä tarrõ. Ku rahvast veidü, nii hummogu ja õdagu, sis nak-kas viil kõhedu kah.

Ma saa arvo külh, et kõik om elektrooniga pääl: bus-siaio ja -liini ja videovalvõ, a iks jääs maahajätüse tunnõ.

Ei olõ kelle käest midä küssü kah, ku vaia. Om külh mobiilinumõr, kohe helistä, a inemisega olõs iks parõmb kõnõlda.

Nuuril vast olõki-i tuuga hätä. Nä võtva uma nutitele-foni ja kaesõ kõkkõ teedüst säält. A ma olõ murrõn va-nõmbidõ inemiisi peräst, kes

omma viil harinu kõnõlõma.

Ainumanõ pluss um tuu, et kemmergun saa nüüt massul-da kävvü. A ku innemb taso iist olli ruumi puhta, sis no om jo pääle lõuna nii must, et ei taha ilma rahalda kah minnä.

Muido üteldäs, et tüükotus-sit ei olõ. Bussijaaman om kül võimalus egäsugust tüüd tetä. Nakka kas vai esi sääil tüü-le. Annassi bussiteedüst, võ-tassi müüki aolehe-aokirä ja latsilõ kah midä suuhtõ pan-da. Cargobussi paki võissi kah tagasi tuvva, olõs rahval lihtsäm perrä tulla. Piletit ei saa nigunii inämb müvvä, tuu tüü om joba bussijuhi pääle pantu.

Om iks vist pallo tahta

bussijaama kasvai üt-te inemist teenindämä, ku eski Telia lupa viia Põlvast terve esindüse är, selle et rahvast käävät veidü. Ku ma tahassi hindäle kodo internetti saia, kas ma piä sis nüüt Võro mi-nemä? Ja ku kiräkasti külä vahelt är kõfatas, sis ei saa inämb kirju kah saata. Ma esi panni minevä nädäligi kats kirja küläpostkasti. Ku nii edesi lätt, sis pia ei olõ küläinemiisi kah inämb vaia. Kes sis kül kardokat ja karja nakkas kasvatama? Ja kes sis meid süütmä nakkas? Elo lätt iks väega taasperi siin maal.

URMI AILL,
pensionäär Perilt

Mõtõlus

Ei saa mitte vaiki olla

Kõik, miä kõnõld, om õigõ: ri-i-gil piat määnegi sümbol olõma. Aga... Laul, miä olõ ei miilt-müüdä, lätt viil hullõmbas, ku tedä pallu leierdädä. Tuun mõt-tõn om peris hää, et tä ütskõrd mängmälä-laulmalda jäeti.

Muidu es saanu vast arrugi, aga kui kullõt järjest Prantsus-maa, Itaalia, Hispaania hümn, piat pää norgu laskma. Ainult Inglismaa hümn om mii umast hallõmb, aga piat aru saama, nimä jo kah pallu kannatanu.

Olkõ no viisiga, kui om, tuu tsipa maitsõasi, aga sõna ei kan-nada joht kriitikat. Joba algus om kahtlanõ: kas isiklik õnn ja rõõm saa üts-ütele isamaaga võrduda? Ja tuu, et suurõ ilma päält ei lõv-vä... Väega pallu om jo lõudünü ja lõudäs edesi. Silmäkirjätsemine.

Tsipa kobõdamb olõsi ENSV hümn, edimädsen salmin tullu ainult eelviimäne rida ümbre tetä. Tuud tekki kõrra ümbre joba kom-munisti. Innembä olf: «Ja tõusid töõtajate vabaks maak», vahtsõ-nõ varjants olf «tõusid õitsvaks sotsialismimaaks». Sotsialism om teedüperäst är häidsenü, nii et nüüd võinu olla: «Ja tõusid Euroo-pa Liidu liikmesmaaks». Kui vaia paranda, sis ollu paslik «Ja tõu-sid õitsvaks e-riigi maaks». Tõsõ salmiga ollu tsipa inämb lüümist, sääil tulõsi tsirp kombaini vasta vaheta, aurukatõl jääs vahelõ.

Midä ma õks jaura, eestlane jo tiid, miä timä hümn om. 150 aastakka tagasi kiruf üts mu vanaimä nimega naistõrahvas säändse sõna, kon ei praegu ega tulõvikun mitte midägi paranda ei olõ. Selle et süämega olf kiru-tõt. Mullõ tundus, et viis olf kah süüemest tullu. Kats edimäst Ees-ti hümn ei olõ süämega kirutõt.

Aga kui hümn ei piaki süä-mega kirutõt olõma ja süämele minemä, sis om peris ütskõik, kumba noist katõst edimädsest hümnist laulõtas.

Ja viil: mitmõ väega ilusa hümn ei olõki laulmises mõtlõ-du. Nigu palvust Jumala poolõ ei pia kah kõva helüga vällä hoika-ma.

Kanakarja kambakas

Paar aastat tagasi anni ma ülele sõbralõ noorõ kikka. Sõbral olf paar-kolmkümmend munõjat kanna ja mitte üt-tegi kikas. Kui nüüd kiäki arvas, et kana võtti kikka soola-leeväga vasta, sis timä essüs: kana noksova kik-ka surnus. Ma anni sis sõbralõ tõsõ kikka, kiä jo elun kümniid tapõluisi pidänü. Tuu kikas and kanulõ naha pääle ja paar päivä olf sääne pilt: kana olli üten ruu-mi nukan tropin koon ja sis olf tükk tühjä maad. Kikas olf üt-sindä tõsõn nukan. Mõnõ päävä peräst tegüsi kikka kõrvalõ paar kanna ja sis nakaas näid järjest manu tulõma.

Kui ma tuu pääle mõtlõ, sis saa ma väega häste aru, milles noorõ kikka määndsengi vannu-sõn nakkasõ umalõ imäle vasta ja kotusside tulõ ette peris kõv-vu kakõluisi. Määndsengi van-nusõn saagi nuur kikas umast imäst jaku ja edespidi ei pelgä tä ka võõriid kannu. Niimuudu hoit kanaimä är kanakarja kambaka uma poja kallal.

Om, mille üle mõttiid mõlgu-ta. Eriti pedagoogel, aga mitte ainult näil.

PULGA JAAN

Ootsingu Eesti aastasaa näo

RAHMANI JAN

Seo om iks näütüs, määne näütüs olõma piät, mötlõ, ku olõ kaenu päält tunni ao noid sadat pilti, miä Vana-Võromaa kultuurikotta vällä pantu omma. Tötöstõ: Räpinält peri kunstnigu Ootsingu Enno pildi andva põnova ülekaehusõ timä töiest, a pääle tuu ka elost Eestin läbi saa aasta. Põnnõv om tuu man, et inämbüisi pilte pääl omma lihtsäle näo.

Nätä saa fototüütliisi, graafikat, akvarelli. 1940. aastagal sündünü Ootsingu Enno om Eesti kunsti-elon kõvastõ üten lõõnõ 1964. aastagast pääle. Sis leivä nä üten töisi kunsti-instituudi lõpõtanu nuuri kunstnikõga rühmitüse ANK 64, miä pidi tähtsäs nuurikultuuriga kõudetüt. Käüti läbi Peterburi ja Moskva muudsidõ kunstnikkõga ja tetti kunsti-etendüisi, kon kõüdeti kunsti, muusikat ja tiatrit.

Ootsingu Enno om tennü hulga graafikat, raamadu-kujondüisi ja akvarelli. Tä om üts vähätsit Eesti kunstnikkõ, kiä tege pilte keerolidsõn puugravüüri tehnikan. Tä om üten lõõnõ suurõl hulgal näütüisil Eestin ja vällämaal.

Suurõ pannusõ om Ootsingu Enno andnu Eesti graafikidõ koolitamistõ, tä olf aastil 1984–2005 Eesti Kunstiakadeemiä

RAHMANI JANIPILT

Ootsingu Enno uma pildinäütuse vallategemise man 26. vahtsõaastakuul Vana-Võromaa kultuurikuan.

professor ja graafikaosakun-na juhataja, 2007. aastast om tä emeritprofessor.

Rõhk om Võromaa pilte pääl

Näütuse esierälidsemb, juuri osa om kokko säet vanno pilte tüütliisist. Nuu omma Ootsingu Enno perrealbumi pildi, kon saa nätä timä edevanõmbit, sugulaisi ja minevä aastasaa alguspoolõ Räpinä kandi ello. Piltele om mano pantu ka vanast aost peri dokustaato.

Näütuse tööõnõ osa kõnõlõs täämbädsest pääväst. Autor om 17 aastakka pidänü pildi-päivikit, kohe joonistas mälu

perrä päävä joosul nättüid inemiisi. Noidõ joonistuisi perrä om tä arvutiga pildi valmis tennü. Nii om valmis saanu panoraampilt täämbädsest Eesti inemisest.

Näütusel om viil latsilõ pühendet tulõviguosa.

Kokko 100 pilti andva kõr-raligu Eesti Vabariigi juubõ-lilõ pühendedü näütuse, mink rõhk om Vana-Võromaaaga kõüdetüisi pilte pääl. Nigu kunstnik näütuse tutvastegemise man ütles, om Võromaa olnu innemb ja om ka täämbä töisist Eesti paigust esimuudu uma keele, kombidõ ja häti, a ka rõõmõ poolõst.

Pilt näütuselt: Ootsingu Enno autoportree.

NÄÜTÜS: OOTSINGU ENNO «JUURED JA VÕRSED. ALBUM» VANA-VÕROMAA KULTUURIKUAN, KATARIINA ALLEE 11, VÕRO LIIN. NÄÜTÜST SAA KAIA KOONI 25. RADOKUUNI 2018.

Vana pilt kõnõlõs

PILT OM PERI VANA-VÕROMAA KULTUURIKUA MUUSÕUMIST

Kuulsa spordimiis Kubija suusarato pääl

6.–7. radokuul 1982 peeti Kubija suusarato pääl Võro rajooni meistrivõistlusi. Sääi sai 5 kilomeetrit suusatamisõn 5. kotussõ 63aastanõ kuulsa sporditegeläne ja sportlanõ Neeme Harri. Veteraanõ rehkendüsen sai tä muidoki 1. kotussõ.

Neeme Harri (1919–2011) olf spordimiis, kiä võistõlõ 14 spordiala pääl. Timä avvohinna-kapin olf hulga medälid nii suusatamisõ ku kerjeõustigu iist.

1956. aastagast olf Neeme Harri nõvvokogo liidu meistri-sportlanõ, 1970. aastast Eesti

NSV teeneline sporditegeläne. 1995. aastagal valiti tä Võro liina avvukodanigus.

Pikkä aigu juhtõ tä Võro spordikuuli, timä iistvidämi-sel sai valmis pargi palliplatsi, spordikooli maja, Kubija spordidibaas ja Haani suusastaadion.

1961. aastagal olf tä üts Võro–Haani suusamaratoni iistvõtja, nii kõrraldaja ku võistlõja.

Suusataminõ olf Neeme Harri elämise viis ja tuuperäst om tä ka täämbädse vana pildi pääl kihotaman finiši poolõ 1982. aasta Võro rajooni meistrivõistluisil.

RUUSMAA ARTHUR, Vana-Võromaa muusõummo päävarahoitja

Jakkuvalt staar kesk umma mäke

ALLASÕ TIIA

Kauksi Ülle luulõkogo «Obi-Nizza» om etnofutu-imä gurmee-süük, staartoit, kon sügävit tähendüsmekke mit-man kihin.

Nimilulõdusõst saami teedä, et Obinizza om kohvik, tiat-ri ni trehvämispak, puhvet ja kunstizaal, a seo kirotusõ lugu alaš sõski raamadukogon. Edimäit ma es mäletä, mille perrä ma sinnä olli tulnu, a sõs halgaf – «Naised, kes jooksevad huntidega». Teenindäjä lätš raamatut otsma ja mul tulf miilde, kuis Kauksi Ülle seod kunagi ammu lukõ soovif. A kagos lätš aigu, nikagu ma seo raamaduni jõvva... Nõstsõ silmä ülespoolõ ja vahtsidõ raamatidõ riulist kai mullõ vasta «ObiNizza». Õkva säändsit uskmalda manganõliidsi (periselo)lukõ om täüs ka Kauksi Ülle luulõ – mõista õnnõ mekki!

Siinkirotaja tund kõgõst ja kõrrast mõnno. Raamadu edimäne laul «Õks kesk umma mäke» rehksäs muiduki Kauksi Ülle poeediti algpostuladilõ – 1987. aastal ilmunulõ kogolõ «Kesk umma mäke». Niisõs päätähtsä om uma paik, uma kotus – olku tuu sõs paraltjaolt Võro- vai Setomaa.

Ja taa mäe tippu om hin-näst tüütänü/loonu naanõ, mis tuust, et kässil puudus mani-

küür, a tuuist om pää all hindä välläummõld meetrikaga padjakott. Ja lillipinnär om selle haina kasunu, et kaiba tulõ aoluukihte («Obinitsa aoluu paisjärv», «Üüside om säälpul kuma»), selle et vaikit luuq / õi annaq rahu.

Vakka saa-i paprõga poeet («Poeedipapõr») olla ka sõs, ku mõtsu häätedäs («Mõts – mu elo sammassaal»), kaupra pühhi aigu päähää määrätas («Joulurünnäk») vai Evelini kallal võetas («Evelini kleit»).

A päämidse mekinä juusk «ObiNizzan» (Ob jo soomõ-ugrilaidisi üts jõgi) naasõ ürgjovvuga tunnõtõt jutussidõ vägi. Esieranis om luu vägi seon kogon alusõs säänsin välläkirotuisin nigu «Vilä-

imä ja kesväesä», «Vii-imä» ja «Tuulõeit tuisutaadiga».

Ku jutu algusõ mano tagasi minnä, sõs seoilmaaigu, ku elo om jo liiast hääs länü, olõ-i inemiisil sakõst muud tetä ku targuta tuu ümbre, miä tervüline süük om. Staartoit om suur saladus, ütles ka luulõtus «Obinizza».

Siinkirotaja om saanu aost aigu kõgõ inämb kosutust Kauksi Ülle säändsest loomin-gust, mis näütäs naasõ alas-tõ ausust. Näütes luulõtusõn «Keväjämärgiq»: läpurika ja latsi nõnaq nakkasõq tsilka, / niisamatõ katskidsõq katusõq, / kass ja miis lõõvõq küüdsõq sisse, / kui lasõ-i söögimaja lindõ vahtiq.

Seon kogon juuskva ilostõ ütte võromaisõ kundi («Sü-küs pihlõ all») seto lauluimmi-mäkiga («Juubelilaul Sillaotsa Liidile»). Õkva nii omgi: Õgas Kauksi Ylle luulõit / õga päiv ei kuulõq («Päiv ja speller») ja: Naisi elotandsutsõõrih / ma surmani / olõ staar («Elo-tands»).

Kostipääväl / saa ObiNizzah / pääle tsirkusõ ka leibä, / sõira ni muud meelelahtust («Obinizza»). Nizza om jo umõta Lõunõ-Rantsusmaa kuurortliin! A määndse kotus-õ omma «Elomajaq» ja kas nain ka tandsi saa, tuu uurgõ joba esi seost Kauksi Ülle (koka)raamatust perrä.

Ilmahulgu

Perämädse paar aastat maailma pite ümbre rännänü MUSTMAA ULVI kirotas, miä om lajan ilman silmä jäänü.

Neländä talvõkuu alostus Islandil

Islandimaal nakkas talvõ tõnõ puul pääle abikaasa-pääväga. Tuu hummogu tulõ abielumiihil juuskõ ümbre maja nii, et suss vai saabas om õnnõ üten jalan ja tõnõ om pallas. Mille puult vai vasta tuu hää om, et tiä inämb õigolõ kiäki.

Ku är om joostu, nakas Porri kuu pihta. Tuu olf vana Põhamaiõ kallendri perrä nelläs talvõkuu ja tuus aos es olõ söögiga inämb priisada. Paganligul aol olf sõs kombõs kokko tulla, Thori avvus ohviid tuvva ja ütenkuun veidü-kese kangõmbat kraami pruuki. Tuu tava – Porrablõt – om täämbädseni püsüma jäänü. Nigu eestläse jaanipäiv – kõik, kes kongi kavvõmbal eläse, pruuvva Porrablõt'i aos koduküllä jõuda.

A ku iks kuigi ei jõvva, sõs Porrablõt'i pidusüüki Porramatur'it, egäsugust hapõndõ-dut-kuivatut-fermenteeritüt värki pakutas tuudaigu egän avalikun söögikotussõn kah.

Lambast tarvitõdas söögis är 90-95 %. Nii ommaki Porrablõt'i lavva pääl hapõndõdu-keededü oinamuna (hrútsprungur) ja peenise (lambaittlingur). Noid viimät-sit muidu suurt inämp es süvvä, saadõti kõik Aasiadõ, a ildaigu lõudse islandlasõ, et nuu omma grillitüst pääst kah väega hää, ja inämb noid Aasiadõ ei saadõta. Noh ja sõs hapõndõt vaalaliha (súrhvalur), kivikõvas kuivat kala (harðfiskur), suitsutõ lambaliha (hangikjöt), soolat lambaliha (saltkjöt), mitu verivorstisorti (lifrapylsa, bloðmör)... Egäs juhus om kõkkõ katõn variandin – hapõndõt variant ja värski. Hapõndõt lambapääsüit (sviðasulta) om säändse mekiga, nigu olõs kiit-mise aigu ätiket manu valõtu, a hapõndamada om sült nigu sült iks. Manu süvväs kartliputru ja magusat kaaliputru.

Hapus saiva aša vanast nii, et kõik panti vadaku sisse – tuu lätš hapus ja kõik, mis sääi seen olf, võtsõ kah hapu meki manu. Eski verivorsti omma lavva pääl kattõ-muudu – hapanu ja hariligu.

Pidul omma kimmä reegli. Kõgõpäält kõrraldustoimkund. Tuu om väikene saladus ja avvuasi ütekõrraga – kiäki täpsele ei tiä, kiä toimkunnan om. Päält pitu nimmas toimkund järgmädses aastas vahtõ toimkunna.

Sõs ommava valgjidõ linnuga pikä lavva. Lavva pääl om õnnõ hákarl – nuu nätsu muudu hai-kalajupi. Sõs om porrablõbuffee. Disainipoolõ päält om ette nättü, et kõik söögi omma moldõ vai kü-näde seen. Sõs tulõ tiatrietendüs, kon visatas kõgõ külärähva üle nalla. Etendüst oodõtas hirmsalõ.

Etendüse vahelõ lauldas. Ütenkuun ja laululehti päält – õkva nigu kerikun vai matussõ pääl, õnnõ tükk maad lõbusampa. Capri saarõst kütündlavalgusvalsiini.

Ja kõgõ vahelõ käü brennivín, tõsõ nimega Svartí dauði ehk Must Surm. Tuu juuk om nigu Viru Val-gõ ja Vana Tallinn kokko. Tetäs tuud kääritedüst kartlipüreeist ja maitsõs om pantu küümnit.

Ja sõs omgi rahvas tandsus val-mis. Lava pääle tulõ ansambli ja inne hummogut inämp är ei lää...

Tsiga ijävangin

NIKLUSÕ MARE

Kolhoosi aigu oll' nii, et ku lehmäl oll' pulli vaia, tull' autu kodu ja asi sai kõrda. Aga tsiagõ pidit esi kolhoosi tsialauda manu mineme.

Oll' vast 1988. aasta detsembri. Ilm oll' peris külm ja lummõ oll' ka maan. Pidi-mi viimä immise kolhoosi tsialauta. Saksugõ oll' kokku lepütü ja nä lubasivõ tsia-talitagõ tuu tüü är laskõ tetä. Mõtlimi, et mis mi nak-kami tedä autu pääle vinnamõ, läämi jala. Tuud maad es olõ palfu, läbi mõtsa vast kilumeetri vai tsipa rohkõmb.

Miis lätš leevätüküge iin. Ma vitsakõsõgõ takan. Et ku saisma jääs, sõs kopsa takast. Kos tel õks minnä oll'gi, ku leevälõhn iin ja vahepäl sai suutävve kah.

Mõtsa seen oll' väiku oja. Tuu oll' ilustõ kinni külmä-nü, a sääl lummõ pääl es olõ. Nigu tsiga ijä pääle sai, oll' tä kötülõ. Kõik neli jalga külle pääl lajan. Mul oll' hirm, et nüüd kül mürdsõ kondi är. A tä oll' vakka, es liiguta ka innäst. Miis pruuvsõ tõugatõ. Ijä

REIMANNI HILDEGARDI TSEHKENDÜS

nilbõ, es saa. Miis lassõ indä sõs kötülõ, jala vasta perve ja kässige tõugaš tsika tagaotsast. Tuu pilt oll' nii nallakas, et ma naksi suurõ helüge naardma. Tsiga es küünü viil tõsõlõ poo-lõ. Tsipa jäi puudu. Miis oll' sõs

mullõ kuri: «Midä sa vahit ja itsitet, tulõ tõuka minnu!» Nii mi sääl sõs kolmõköistõ kötülõ ijä pääl ollimi. A tsia nõna sai vasta tõist perve ja ku edimedse jala joba veere pääle saiva, oll' tsiga ka püstü. Ede-

si lätš joba häste. Aga kodu tõimi kül autugõ, es julgu inamp ijä pääle minnä. Nüüd aastit ildamb tulõ naar õks pääle, ku mõtlõ, määne pilt tuu oll', ku mi kol-mõköistõ ijä pääl kötutimi.

Ijäpurigu

Ku mi tütär vai timä miis es saa mõnikõrd peräst tüüd umalõ tütrelle latsiaida perrä minnä, sõs vanaesä vai papa käve iks latsõlast kodu tooman.

Tuukõrd oll' latsõlats joba katõaastanõ ja näil lasti pia-aigu egä päiv paprõ pääle tseh-kendä, perän anti latsilõ üts pilt kodu üten.

Vanõmbõ oodi näid iks rõivaruumin ja ütspäiv tull' Hanna sinnä üte umavanud-sõ poiskõsõga, mõlõmbil pilt käen. Hanna näüdäs umma pilti papalõ ja poiskõnõ umma pilti imäle.

Poiskõsõ imä küsse timä käest mitu kõrda, mis imeligu kriipsu tä sinnä paprõ pääle om vidänü. Lats oll' mugu ikudsõ näoga vakka, midägi es ütlet, a Hanna es piä peräkõrd inämb vasta ja küsse: «Kas sa sõs esi

arru ei saa, et naa omma ijä-purigu?»

ALOPI ENE

Horoskoop ei võlsi

Oll' talvinõ aig. Vällän sat-tõ tassakõistõ lakja lummõ. Haardsõ uma kepi ja lätši posti perrä. Tundsõ häädmiiild lumõ üle ja unõti hindä peris är. Kõr-raga kattõ jala alt ja olli kápile lumõhangõn. Imesti: kuis ma maaha sattõ, mul ju kepi toes käen.

Kotun lei aolehe lakja ja loi horoskoobist hindä tähemär-gi kotsilõ: liiklusõn piät häste ette kaema. Avariioht. Naard-sõ tõsõlõpoolõlõ: «Loe sa kah horoskoop läbi, tuu täämbä ei petä.» Miis torisi: «Mis sa por-rat, egän lehen esimuudu ette-kuulutus, horokoopi tohe-i kül usku.»

Perän lätši puid tuuma ja sat-tõ puiõga õkva sällülde maaha. Umbõ valusalõ lei hindä är, ikk ja naar tüksevä pääle. Horos-koop õks es võlsi: avariioht.

AIDMA HELE

Kiusaminõ kanakarän

Koolikiusamisõst omma vast kõik kuulnu, halvõmbal juhul tuud uma naha pääl tunda saanu. Põhjusõs hariligult kehvä rõiva vai vällänägemine.

Päält sõa, mu kooliaol, olli pia kõik viletsäle rõivin ja koolin tuust suurt nummõrd es tetä, a tull' vällä, et kanakarän külh.

Latsõpõlvõkotun olli mul kõik kana «ristitü». Üts vanõmb kana nimega Tana oll' tsipa losakil ja sorakil olõmisõ-ga. Ei tiia, kas tä kikas Kõkõle «silma tegi» vai midägi muud,

a näi, ku üts nuur ja uhkõ olõ-misõga kana Tipa marssõ timä manu, käändse sälä, kergüt handa ja s... tälle õkva sälgä...

Tuu jäi ulli näoga kaema, so-puf sis hindä puhtas – ja kõik. Es usknu, ku esi päält es nännü.

KOLODINSKAJA KÜLLI

Maolda nali

Mõni nali om nii maolda, et aja peris naardma. Toimõndaja om üte säänd-se siia vällä valinu.

Taht, a om vaiki

Ütsik meesterahvas ja ütsik naistõrahvas sõitva rongin üten kupeen. Peräkõrd miis tüdines vaiki istmisest ja pruum naasõ-ga viisakalõ juttu tetä: «Mille sa nii vaiki istut?»

«A vot taha ja olõ vaiki.» «Jummal hoidku! Ku sa ta-hat, mille sa sõs vaiki olõt?»

Karvadsõ käekese

Sääne lugu, hää võro-kõsõ, et raamadu «Vii pääl» perrä tett film, üts mu puult lubat asi, jääs valmis tegemäldä. Projekti om arõndõt, võttõkotussõ omma vällä otsidu, näütlejä, noidõ hulgan latsõ, vällä validu, videoklipp fil-mi kotsilõ valmis tettü. Ja kõik. Võro filmi ei sünnü.

RUITLASÕ OLAVI, luuv ja mõtlõv inemine

Mullõ tähendäs seo aasta tüü luhtaminemist, aasta jago palka jääs saamalda. Ja mitte õnnõ mul-lõ, tan om kõvva inämb inemiisi süamega asa man olnu. Hinda-miskogo liigõ Õunpuu Veiko om iks viil tuudmiilt, et lugu om hää ja rohkõmbki. A filmiinstituudi pääproduktsent Tibbo-Hudginsi Piret, kiä inne luku ekäpite kitf, lõudse no, et luu algus vinüs ja periselt pidänü terve stsenaariumi robodi alt läbi laskma.

Minno es olõ ärütlemise man, es saa tälle õkva üldä, et olõ nii tan Uman Lehen ku ummi raama-tidõ ja näütemängõ man är opnu: luujast ja mõtlõjast inemisest om luumisõ jaos tävveste küländ. Robodi omma kah olõman, nuu võit hindäle ütskõik määndsehe mulku tsusada. Tegevä mitund muudu surinõt, võit timmi nii, et algus vinüs vai et lõppu ei olõki.

Minevä aasta üte sõbra sünnü-pääväl tull' mu mano nuur naistõ-rahvas ja ütlet, et tä esä pallõl mullõ edesi üldä, et romaan «Vii pääl» oll' tälle väega süamele län-nü. Et esä ollõv Rāpinä kandist peri ja kõik raamatun ollõv oll' tälle tutva latsõpõlvõpildi silmi

ette toonu. Sõs ütlet naistõrahvas, kiä tä om. Et Ulfsaki Maria om timä nimi.

Lembit oll' joba län-nü. Tä ollõv tahtnu noid sõnno mullõ esi edesi üldä, a tä aig sai inne otsa. Mullõ ei olõ innembi mulla alt ter-vüisi saadõt, ammuki midägi niipallo ilosat üteldü. Udsutsõs kisk

silmi iist. Ma olli productsendilõ ütelnü, ku stsenaariumi edimäne variants valmis sai, et tahas vanna Ulfsakki Kalju osan nätä...

Ja filmiinstituudi pääprodukt-sent taht mullõ uma käega robo-di takast sisse tsusada? Ütles, et kotusõpäälidse kinonkätjä vöi-malik huvi «Vii pääl» vasta om keskmäne. A kinolevitäjäle, kiä stsenaariumi lugi, väega miildü ja tä tekki miika lepungi. Lepungi, mitte eellepungi. Lepung om le-pung, mitte määnegi sääne luba-hus, määndse su suust pudõnõsõ, sa petüs inemine sääl instituudin!

Kõigilõ rahha ei jakku, tuu om selge. A esi mængseti hinnäst nukka. Tuu, et ti annit Võro liina luu asõmõl papi «Klassikokku-tulek 3» jaos, näütäs, ku süvväle ti hindäle tuu robodi olõti uputa-nu. Esiki Kultuurkapital ei anna lihtside meelelahutusprojekte jaos rahha, a ti sääl annati raha äriprojekti mõtõldulõ puulpor-nolõ?! Mullõ ei paistu, et provva Hudgins olõs täiusull, tuuperäst mõista-i ma muud arvada, ku et tuul väikul filmirahal, mis om, omma uma karvadsõ käekese vaihõl.

Tossu Tilda pajatusõ

Pinsipäivä jõva-i är uuta

Tull' vahtsõnõ aasta vahtsidõ lubaduisiga. Egä aasta olõmi kuulnu pensionnõ nõstmisõst. Seo aasta kah. A vahtsõt oll' niipallo, et tüül käüvil pensio-näärrel tulõ määnegi osa rahast är anda. Ja tuu asi pand nä vi-hatsõlõ üürgämä. No midä! Riik hoolitsõs, et kiäki ülearvi rikkas ei saasi...

Kats mammit arodi uma-vahel, kuis nä pensioniga vällä tulõva. Nimä tüül ei käü. Nigu

aolehen om moodun kirota, nä nautva umma penskariello.

«Pinsipääväl om kõik väega häste. Rahha jääs ülegi. Järg-mädsel pääväl olõ-i kah vika. A kolmandal pääväl nakkat joba mõtlõma. Noid mulkõ om pallo, kohe su raha lätt. Aho-küte ja arstirohu ja mis kõik viil... No nelandal pääväl nak-kat vahtsõt pinsipäivä uutma,» selef üts memm umast tiidmi-sest tõõsõlõ.

Tõõnõ oll' vakka. Vast reh-kend' umaette, ku kavvõl timäl vahtsõnõ pinsipäiv om.

Perimüskultuuri aasta

Ma kuuli raadiost, et Euruupah om perimüskultuuri aasta ja pallõldas kõigil inemiisil pruuki kõnõlõmisõl vannosõnno ja rahvaliidsi ütlemiisi.

Hääd iinkujjo omma tuuh asah näüdünü joba mi riigi-kogolasõ ja ministri.

Nä õnnõ tarvitasõ tuu jaos võõramaist sõnna – metafoor.

Eesti rahval om pallo egäsu-gumaidsi ümbre nuka ütlemiisi, millest egäüts saa vällä lukõ

MUDA MARI

Latsilõ

Vastus saada' üte nädäli joosul meiliaadrõssi pääle latsinukk@umaleht.ee vai postiaga: Uma Leht Tartu 48 65609 Võro.

Vastussõ mano panõ' kirja uma nimi, vannus ja kimmähe ka postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai plaatõ.

Latsinukka tugõva' Võro Instituut ja Võro selts VKKF.

Panõ' numbridõ asõmõlõ tähe'. Niiviisi saat teedä' üte tarkusõ hummõnidsõ päävä kotsilõ. Vastus saada' meile är ildampa tulõvas neläpääväs (08.02.).

4	19	19	7	2	5	14	8	18	18	12	18	12	17	15	11	3	16	1	13

4	13	10	4	13	18	9	6	19	12	12	18	10	17	10

5	18	18	14	15	15	7	18	6	1	12	13	15	13

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
B	D	J	K	L	M	N	P	R	S	T	V	A	E	I	O	Õ	Ä	Ü

Minevä kõrra vastus: SÜÄ. Arvohinna saava' PUKSINGU RUUDO Kaikalt ja MUSTA LISETTE Sarust.